

Annegrethe Ahrenkiel & Camilla Schmidt

Rutiner kræver mere end rutine

Denne artikel diskuterer teori-praksis relationer ved at rette et overordnet fokus på pædagogisk praksis. I det pædagogiske felt er der en udbredt tendens til at opdele det pædagogiske arbejde i 'videnstunge' aktiviteter på den ene side og på den anden side aktiviteter, som anses som rent praktiske og angiveligt 'videnstomme', idet de primært anses for baseret på erfaring og fornemmelser. I denne artikel vil vi med konkrete eksempler fra pædagogisk praksis i daginstitutioner problematisere denne skelnen mellem 'videnstunge' og 'videnstomme' aktiviteter og diskutere idealet om evidensbaseret praksis. Vi vil demonstrere, hvordan pædagoger nødvendigvis må trække på såvel almen teori som praktisk, erfaringsbaseret viden, hvis de skal levere passende svar på de uforudsigelige og komplekse udfordringer, de møder i hverdagens arbejde.

Karin Højbjerg og Johanne Nielsen

Den personlige dimension – om lærerstuderendes opfattelse af brug af abstrakt, teoretisk viden

I denne artikel præsenteres resultaterne af en undersøgelse af, hvordan studerende udvikler vaner for at arbejde med teorier på professionsbacheloruddannelsen til lærer i folkeskolen. Undersøgelsen viser, at de lærerstuderendes personlige og subjektive erfaring bliver et stærkt argument, når der skal udvælges teori i forbindelse med udarbejdelse af opgaver, og at teorierne opleves som puslebrikker, der kan vælges til og fra i forhold til personlige holdninger. Disse praksisformer kommer til at stå i kontrast til de videnskabelige idealer om, at teorier skal bruges som perspektiver og netop som værn mod allehånde normer og personlige præferencer i undersøgelsesarbejde. Undersøgelsens resultater kan bidrage med viden om, hvilke forudsætninger visse professionsbachelorere har for at gå ind i universitære videreuddannelsesforløb.

Sven Erik Nordenbo

Pædagogisk teori – et pseudohistorisk approach

Den foreliggende artikel tager udgangspunkt i det forhold, at der i de sidste 150 år har hersket stor usikkerhed mht., hvad vi i pædagogikken skal forstå ved en 'pædagogisk teori'. Dette har også indflydelse på vor forståelse af, hvorledes sammenhængen er mellem teori og praksis. Artiklen præsenterer fem betydningsfulde teoriforståelser fra dette tidsrum, som betegnes (1) pædagogisk folklore, (2) pædagogisk idéhistorie, (3) videnskabelig teori, (4) pædagogisk videnskabsteori og (5) pædagogisk metateori. De har på forskellige tidspunkter været de dominerende i det pædagogiske teori- og praksismiljø, men kan ikke opfattes som teorifaser i et sammenhængende teoriehistorisk forløb. Artiklen giver udtryk for, at vi i dag er på vej ind i en mere normalvidenskabelig periode, hvor en videnskabelig konsensus er ved at danne sig om den opfattelse, at pædagogikken må anvende teoriforståelser der svarer til andre

veletablerede videnskabers. For pædagogikken betyder det, at pædagogiske primærteorier bør være empiriske videnskabelige teorier, og at den pædagogiske praksis kan hente inspiration fra de pædagogiske metateorier.

John Benedicto Krejsler

Teorien som mulighed for at tænke anderledes - krigsmaskiner, kompetencenomader og andre (be)greb på pædagogik

Artiklen skriver sig ind i opgøret med konventionen om og længslen efter entydige sammenhænge mellem teori og praksis. Med udgangspunkt i Deleuze og Guattaris bestemmelse af filosofiens opgave som den at skabe begreber, der gør det muligt at tænke anderledes, tænkes teori i stedet som en værktøjskasse, der tjener til at udvide tankens repertoire. Hermed udvides forestillingens kapacitet til at tænke - og muligvis performe - størrelser som 'den professionelle lærer', 'eleven' og 'skolen' anderledes, når dette opleves presserende. Vi omgives konstant af myriader af impulser, sprækker og brudflader, som man ikke ser og sanser, fordi tanken, sindet og kroppen med rutinen, vanen og magten fanges så eftertrykkeligt af – i dette tilfælde - skolemaskinens semantiske og materielle spændetrøje, at man ikke kan se andet. Fra dette udsigtspunkt på teori eksperimenterer artiklen med tanken om at tænke læreren, eleven, læring og skolen anderledes. Muligheder, som ofte forspildes og tvinger os til genopførelser af teaterlignende ritualer, som ikke ser omfanget af de mange mulige potentialer, der springer ud af børnene, verden udenfor og verden inden i.

Tone Saugstad

Goddag mand, økseskaft

Artiklen omhandler nogle af de udfordringer det senmoderne samfund stiller til skolen og pædagogisk tænkning. Omdrejningspunktet vil her være skolens liv-lære problem, som i pædagogisk sprogbrug ofte benævnes som et teori-praksis problem. I artiklen vil jeg vise, at antagelsen om, at skolens kundskab skal være direkte nyttig for det praktiske liv og at aktiviteter i det praktiske felt på forhånd lader sig bestemme ud fra fx evidensforskrifter eller metodeforlæg, bygger på en bureaukratisk teori-praksis forståelse. Ud fra Aristoteles handlings- og kundskabsfilosofi vil jeg vise, hvordan indførelsen af kompetencemål fremfor fagmål for skolens læring tilslører vigtige forhold; om det praktiske felts beskaffenhed; om hvordan aktørerne i feltet agerer; og om forholdet mellem teoretisk *viden og praktisk kundskab*.

Martin Blok Johansen

BEHOV, BRUD OG BACHELARD - om teori, metode og praksis

Professionshøjskolernes forskning skal være praksisnær, behovsorienteret og løse de problemer, der er til stede hos aftagerfeltet. I denne artikel diskuteres det, hvad der eventuelt mistes ved disse temmelig entydige bindinger. Hensigten med artiklen er ikke en naiv advokeren for, at professionshøjskolerne ikke skal bedrive løsningsorienteret forskning, men derimod en diskussion af de risici en sådan entydighed kan afstedkomme – fx at forskningsprojekterne bliver konserverende eller blot en systematisering af noget, man allerede ved. I artiklen anvendes Gaston Bachelards brud- og forhindringstænkning som en udfordring af dette fokus på praksisbehov og krav om umiddelbar brugbarhed. Med udgangspunkt i brud- og forhindringstænkningen og med eksemplificeringer fra den teori/praksis-problematik, der er temanummerets omdrejningspunkt, fremhæves det, at hvis man insisterer på, at teori skal bruges i praksis, har man franarret teori dens mulighed for at fungere som systematiseringskategori eller forståelsesramme og i stedet konverteret den til metode, der præcist kan defineres som en praktisk, systematisk og fastlagt fremgangsmåde, som anvendes, når et arbejde skal udføres eller et problem skal løses.

Kristian Larsen og Maria Christina Secher Schmidt

Teori og praksis – inverts: Fra teori implementeres i praksis, til hvad praksis kræver af teori

Den pædagogiske diskussion om relationen mellem teori og praksis udfordres aktuelt via transformationer af en række felter fx indenfor forskning og uddannelse. Artiklens omdrejningspunkt er, at der er sket en 'omvendelse', dvs. at praksiskrav på en ny radikal måde er blevet styrende for teorikrav. Markedsøkonomiske behov er blevet styrende for, hvad der kan og skal kræves af forskningen, af uddannelserne, af skoleviden og af tænkning. En snæver teori-praksisdiskussion i den pædagogiske verden skal udfordres og udvikles gennem at forstå, hvordan usynlige magtrelationer ligger under og legitimerer neutrale forestillinger om fx kontinuitet mellem teori og praksis.

Laura Louise Sarauw

Når kvalitet bliver til ikke-teori Om kompetence- og anvendelsesorientering som ukonkret negation af teoretiske og specialiserede videregående uddannelseselementer

Anvendelsesorientering og bedre sammenhæng mellem teori og praksis forekommer umiddelbart at gå hånd i hånd. Desuagtet har de senere års videregående uddannelsesreformer imidlertid været kendetegnet ved en tendentielt modsatrettet bestræbelse på at nedtone de teoretiske og højt specialiserede fagelementer. Selvom det antageligt er sket for at styrke uddannelsernes anvendelsesdimension, har det medført en diskursiv udspaltning mellem teori og praksis, som på paradoksal vis synes at give incitament til en stadig mere praksisfjern uddannelsesudvikling. I artiklen udfolder jeg, hvordan det afspejles i de to store kompetencereformer (2003 og 2007) og aktuelt re-accntueres af regeringens kvalitetsudvalg (2014). I forlængelse heraf problematiserer jeg desuden, hvordan anvendelsesorientering af de videregående uddannelser i dag primært bestemmes som en negation af de teoretiske og højt specialiserede fagelementer, men selv kun i begrænset omfang fremstår som et positivt indholdsudfyldt ideal.

Christian Sandbjerg Hansen & Trine Øland

Analytiske potentialer ved forskellige tilgange til studiet af pædagogisk teori

Pædagogisk teori indgår som obligatoriske og selvfølgelige elementer i professionsuddannelser og universitetsuddannelser indenfor det pædagogiske område, ofte relateret til 'handlescenarier' og 'problemstillinger' i pædagogisk praksis. Men hvad der til stadighed lades ude af synsfeltet, er hvordan pædagogisk teori, dens indhold, opkomst, legitimitet og transformationer kan studeres. Denne artikel identificerer erkendelsesmæssige muligheder og begrænsninger ved tre toneangivende tilgange til studiet af pædagogisk teori. Derefter skitseres et bud på en ellers fraværende *sociologisk tilgang* til studiet af pædagogisk teori, og det vises, hvordan en sådan tilgang kan medvirke til at opnå indsigt i den sociale produktion af pædagogisk teori, dvs. de mekanismer, betingelser og processer hvorigennem pædagogiske teorier vinder terræn, og bliver legitime og selvfølgelige gennem aktørers og institutioners strategier. På den måde argumenterer vi for, at pædagogisk teori med fordel kan studeres som social praksis.